

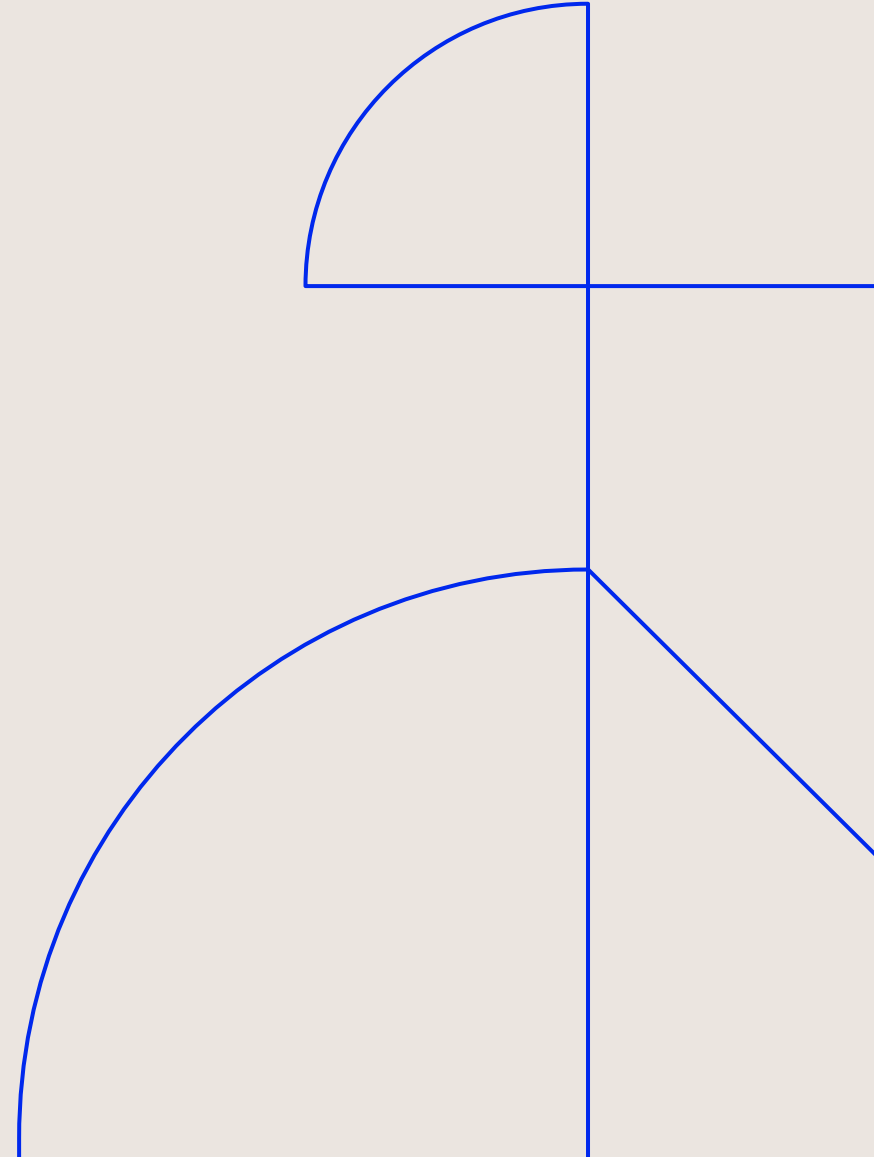
Smarta myndigheter/lärosäten

Kerstin Jacobsson Universitetsdirektör KTH

241114

**Myndighet er som råkar vara
universitet/högskolor eller
universitet/högskolor som råkar
vara myndighet er?**

Konsekvenser?

Förbunds församlingen bildar - expertgruppen för analys -

- Förbunds församling beslutade i oktober 2021 att inrätta en expertgrupp för analys
- Förbunds församlingen beslutade i oktober 2022 att anslå 3 mnr per år (fram till och med 2025) och pekade ut fyra olika projekt
- Expertgruppen ska:
  - Ta fram analyser som utgår från behov identifierade inom högskolesektorn
  - Följa upp politiska reformer och förändringar som påverkar lärosätena
  - Förse förbundet med underlag för att kunna driva frågor
  - Föreslå lämpliga och realistiska politiska lösningar
- Expertgruppens första möte var i maj 2022

De fyra projekten

Ändrad organisationsform &
akademisk frihet och
autonomi

- - -

Ökad kontroll och
byråkratisering

- - -

Styrning av
utbildningsutbudet

- - -

Ökat beroende av externa
bidrag

LEDAMÖTER

Hans Adolfsson, rektor
Umeå universitet,
ordförande

Tim Ekberg, Lunds
universitet, verkställande
ledamot

Ylva Fältholm, rektor
Högskolan i Gävle

Martin Hellström, rektor
Mälardalens universitet

Johan Johansson,
universitetsdirektör
Göteborgs universitet

Kerstin Jacobsson,
universitetsdirektör KTH

Akademisk frihet och institutionell autonomi

The 2024
June 2024

SUHF

Den akademiska friheten

Ett bräckligt fundament för universitet och högskolor behöver förstärkas

The 2024
June 2024

SUHF

Den akademiska friheten

Del 3 : Internationell jämförelse –kommer i januari 2025

SUHF

Styrningen av lärosätenas utbildningsutbud

Så kan akademien ta större ansvar för framtidens kompetensbehov

The 2024
June 2024

SUHF

Den första omgången av rapporter är (nästan)

klar

Ökad kontroll och ökad byråkratisering

En kartläggning av statens styrning av universitet och högskolor

The 2024
June 2024

SUHF

Ökad kontroll och ökad byråkratisering

Intern effekt på lärosätena

The 2024
June 2024

SUHF

Ökat beroende av externa medel

för forskning och utbildning på forskarnivå

The 2024
June 2024

SUHF

Ökat beroende av externa medel

Del 2 – Internationell jämförelse – Kommer i november 2024

SUHF

Akademisk frihet & institutionell autonomi

Tim Ekberg

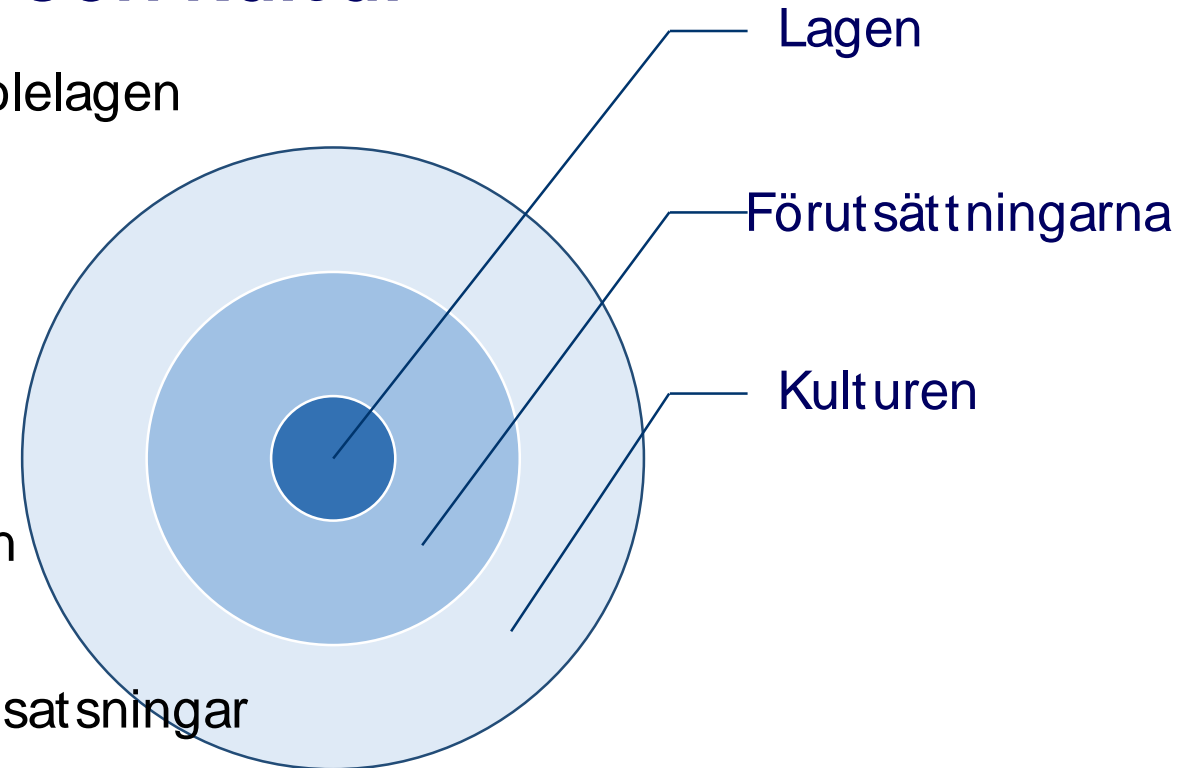

En tredje rapport är på gång

- Rapporten innehåller en historisk genomgång och en internationell (EU) utblick
- Den politiska styrningen ökar
- Den akademiska friheten minskar (tillsammans med demokratin)
- De svenska lärosätena har en låg grad av autonomi och skydd inom EU
- De svenska lärosätena behöver i ökad utsträckning ses som särskilt skyddsvärda

Akademisk frihet och autonomi skapas genom lagar, förutsättningar och kultur

- Lagen
  - Skydd i grundlagen och ökat skydd i högskolelagen
  - Skydda och värna examensordningen
  - Granska utnämningmakten
  - En ny och förändrad organisationsform
- Förutsättningar
  - Ökade basanslag och ett samlat anslag
  - Minska både detaljstyrningen och kontrollen
- Kultur
  - Vettiga och transparanta processer för nya satsningar
  - Mötesplatser och tillit

Graden av tillit är avgörande för det faktiska utrymmet för akademisk frihet och autonomi

Ökad kontroll och byråkratisering

Shirin Ahlbäck Öberg & Johan Boberg

- Sedan 1993 har styrningen, kontrollen och byråkratiseringen stadigt ökat
- Men det är inte regleringsbrev som är boven
- Ökat tryck från andra myndigheter
UKÄ, UHR, RiR, råden m fl
- Nya uppdrag i högskolelagen
Samverkan, Jämställdhet, Hållbar utveckling, Internationalisering, Breddad rekrytering, LLL
- Nya lagar och ökade ambitioner
- ✓ Mycket sällan nya pengar
- ✓ Ingen prioritering bland uppdrag och mål

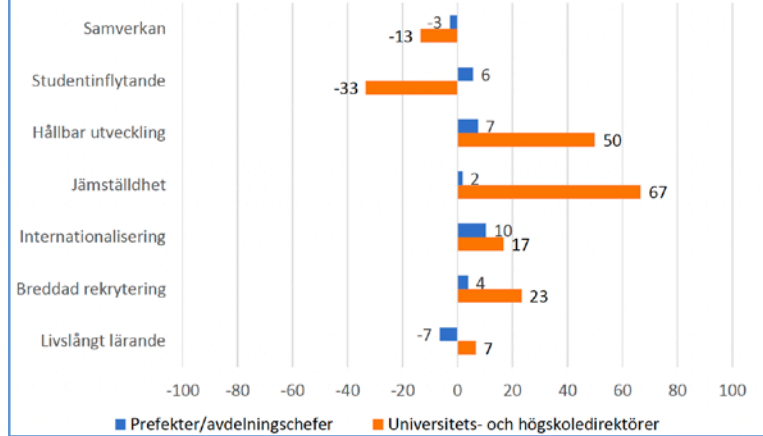

Generell lagstiftning

- Systematiskt arbetsmiljöarbete
  - Likavillkorsarbete, aktiva åtgärder
  - Systematiskt miljöledningsarbete
  - Internrevision
  - Intern styrning och kontroll
  - Produkter med dubbla användningsområden
  - Risk- och sårbarhetsanalyser
  - Systematiskt informationssäkerhetsarbete
  - Systematiskt dataskyddsarbete
  - Systematiska säkerhetskyddsanalyser
  - Tillgänglighet till digital offentlig service
  - Risk- och sårbarhetsanalyser
  - Systematiska säkerhetsanalyser
  - Systematiskt informationssäkerhetsarbete
  - Systematiskt dataskyddsarbete
  - Produkter med dubbla anvområden
  - Systematiskt miljöledningsarbete
  - Arkivbildning och arkivvård
  - Offentlig statistik
- M.m. (ekonomiadmin. o arbetsrätt)

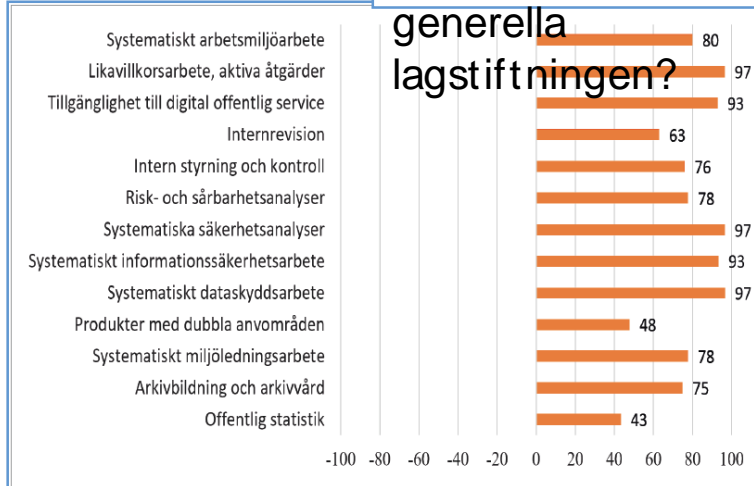

Hur administrativt betungande är de politiska målsättningarna i högskolelagen för verksamheten?

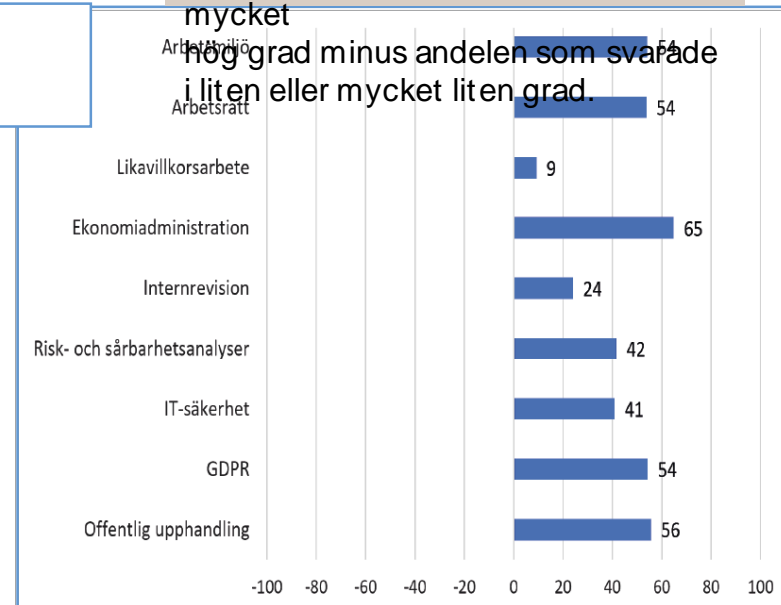

Balansmåttet som redovisas i figurerna är framräknade genom att för varje påstående ta andelen som svarade i hög eller mycket

Hur betungande är den generella lagstiftningen?

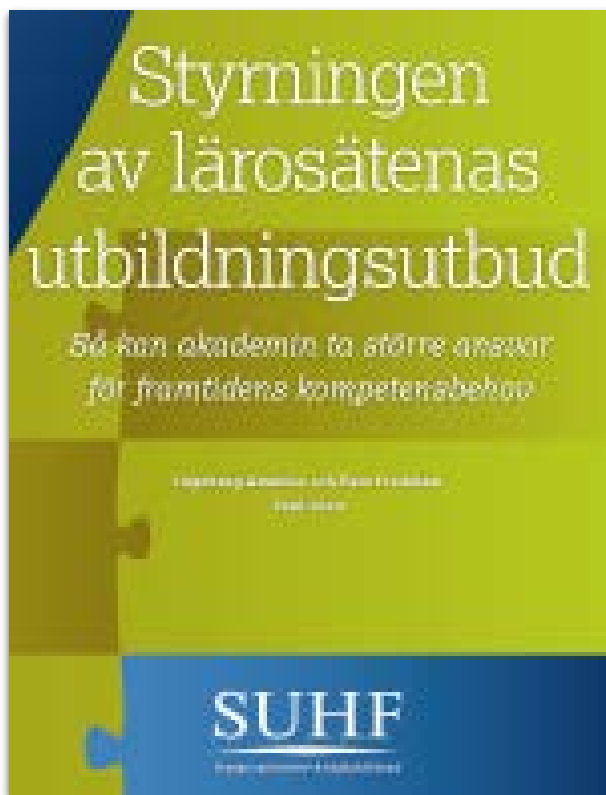

hög grad minus andelen som svarade i liten eller mycket liten grad.

Styrning av utbildningsutbudet

Ingeborg Amnéus &
Pam Fredman

- Den högre utbildningens betydelse för en demokratisk och hållbar samhällsutveckling är central
- Forskningsanknytningen är den högre utbildningens signum
- Prognoser för den framtida arbetsmarknadens behov bygger ofta på förenklingar
- De regionala skillnaderna är betydande*
- Regeringens riktade satsningar minskar lärosätenas utrymme att agera strategiskt
- LLL och kompetensutveckling riskerar att tränga undan annan utbildning

Ökat beroende av externa bidrag

Ulrika Bjare &
Pam Fredman

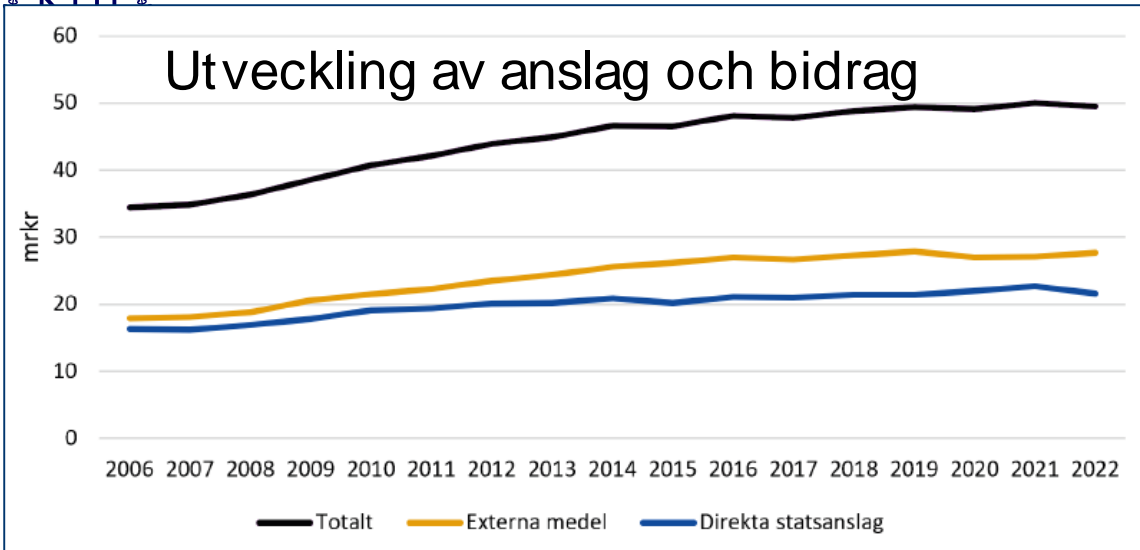

Del två är på gång

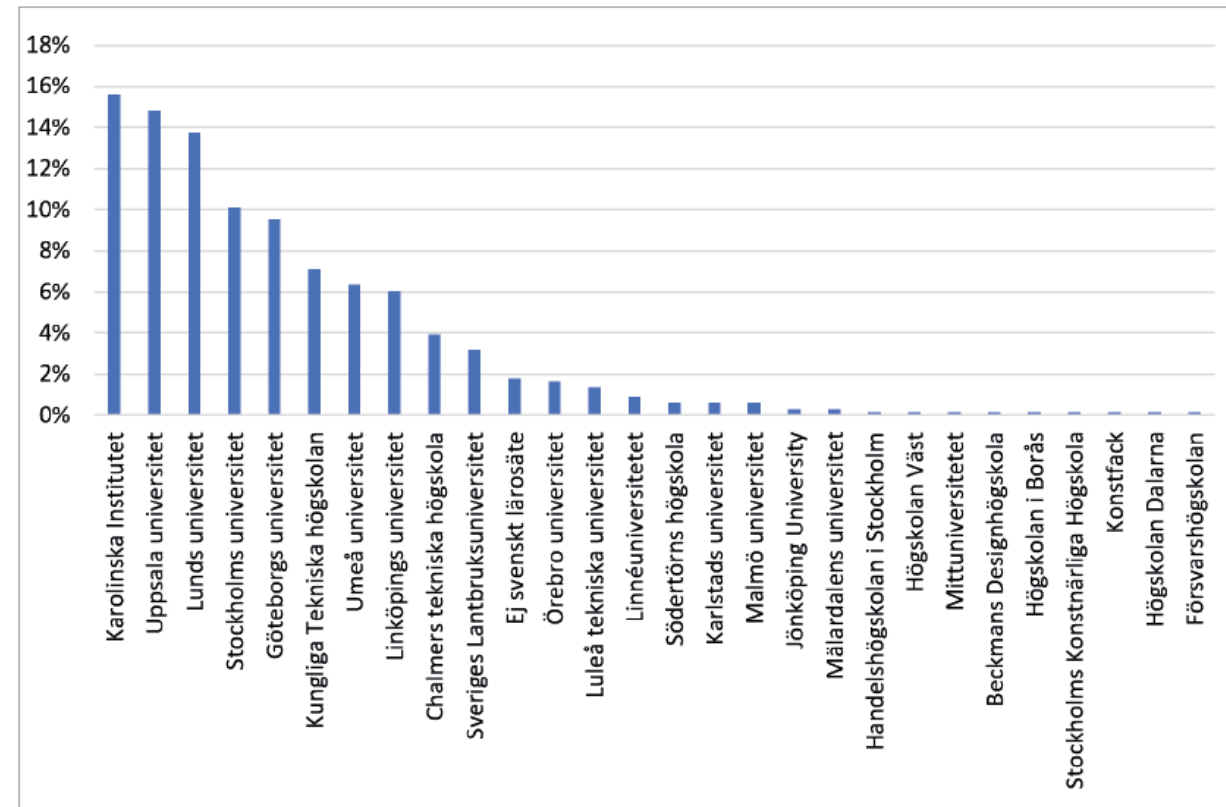
- Ett stadigt ökande av externa bidrag över tid
- Bilden ser dock olika ut för olika områden och lärosäten
- Ett komplext finansieringssystem med allt fler finansiärer

Rekommendationer:

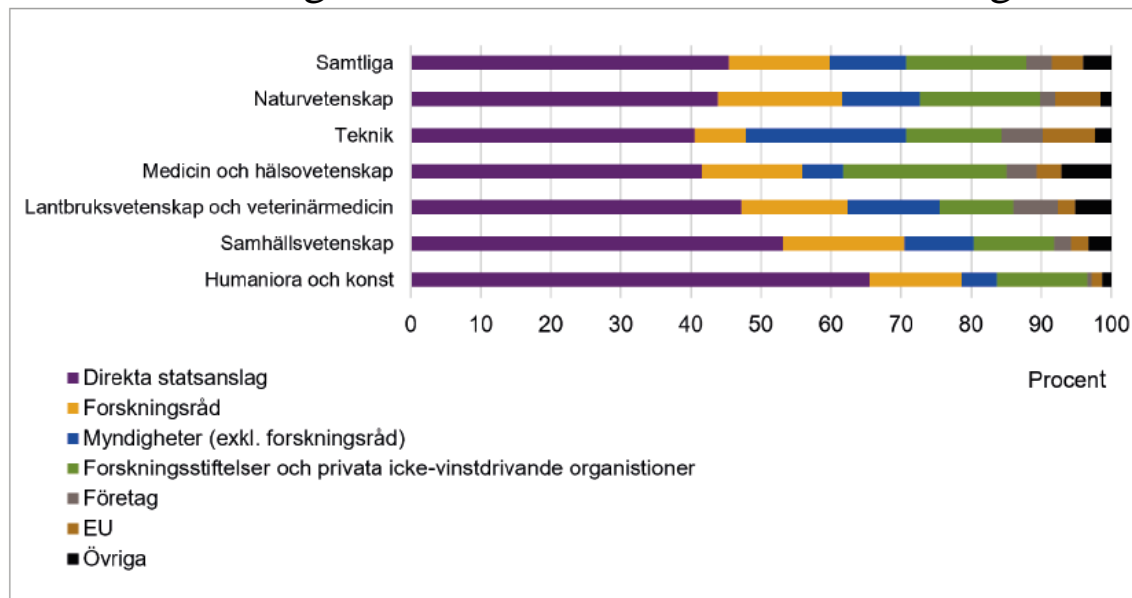
- Öka de direkta anslagen & ett långsiktigt riktmärke och minst 50 procent basanslag
- Ett samlat anslag
- Hålla ihop satsningar på forskning med satsningar på utbildning

Nationell andel av antalet beviljade fria projektbidrag från VR för alla forskningsämnesområden 2022

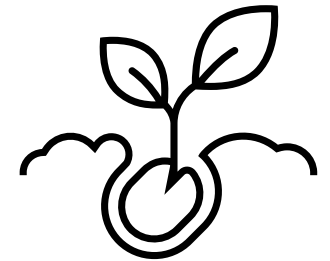

Lärosätenas forskningsintäkter per forskningsämnesområde och finansieringskälla

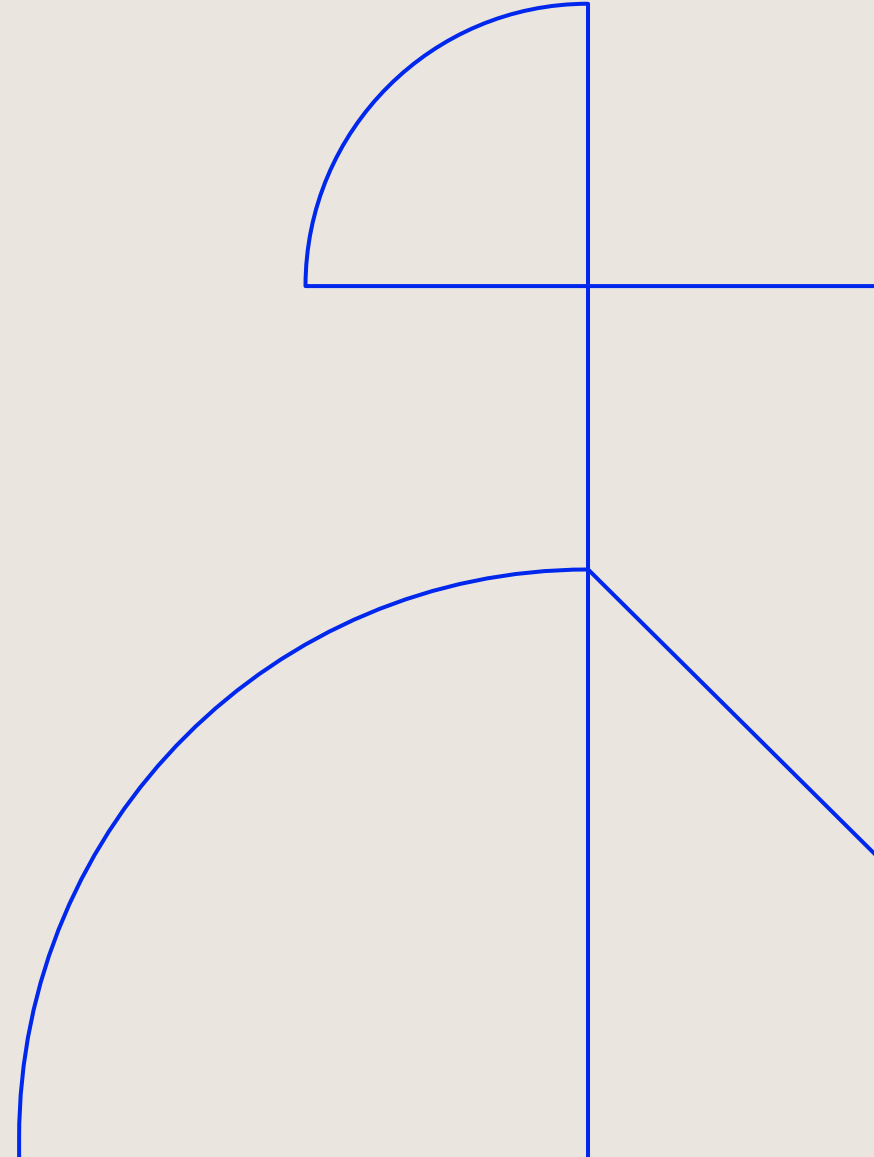

Arbetet fortsätter med nya projekt

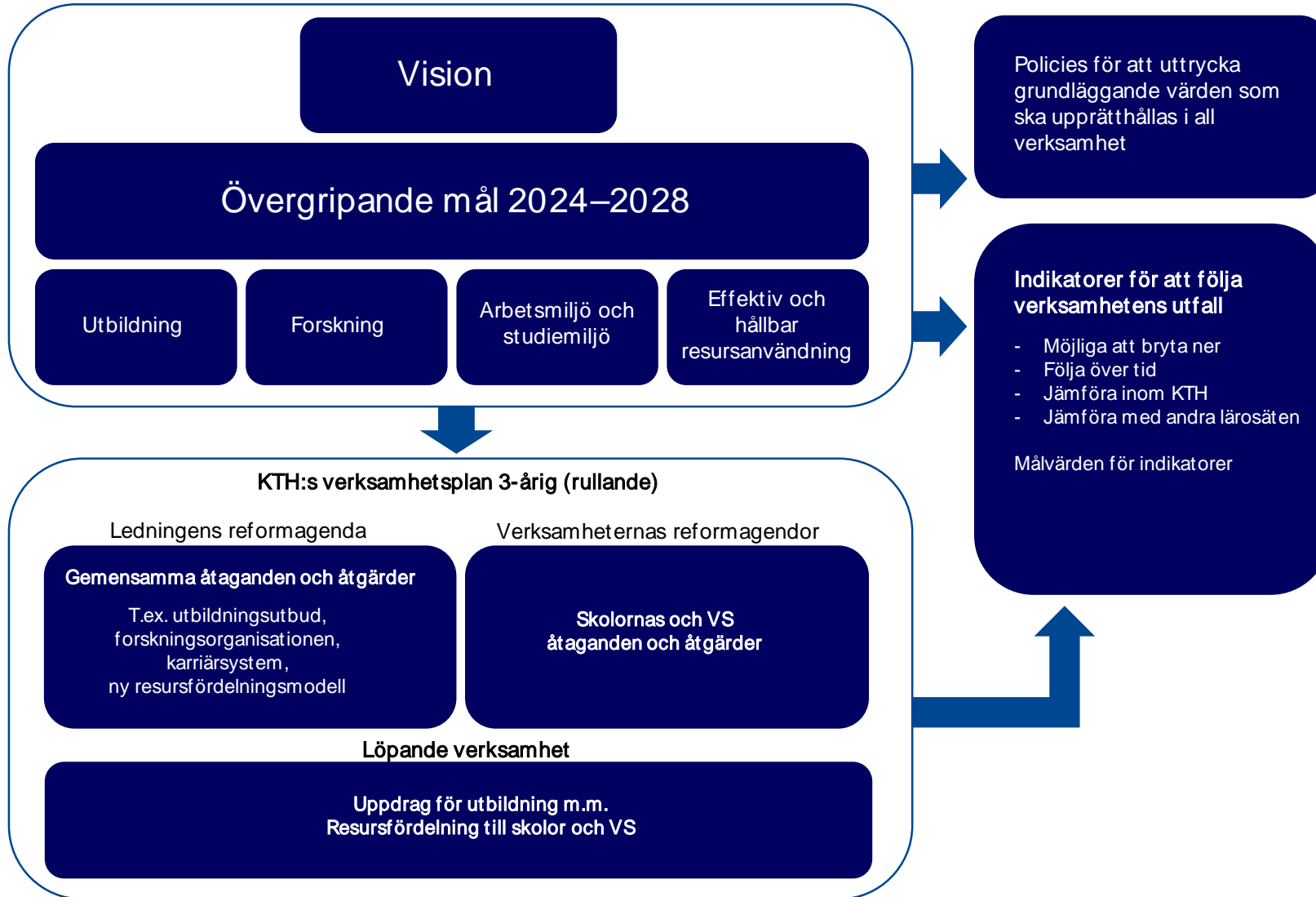
- Akademisk frihet och autonomi – om en kodex för svenska lärosäten och förslag om ändrad offentligrättslig organisationsform.
- **Ökad kontroll och ökad byråkratisering – om vad vi kan göra själva, konkreta förslag och goda exempel.**
- **Samarbete mellan lärosäten – om behov och förutsättningar:**
  - en övergripande utredning om möjligheter och hinder för samarbete,
  - en utredning med särskilt fokus på ämneslärarutbildningen, och
  - en med särskilt fokus på professionsutbildningar inom hälso- och sjukvården.

Vision och reformagendor KTH

KTH:s styrkedja

Vision

Vi tar ledningen för en hållbar samhällsutveckling

KTH formar framtiden genom utbildning, forskning och innovation. Framväxta i en av världens mest dynamiska städer utgör vi en samlade kraft internationellt för att hitta lösningar på globala utmaningar. Vi attraherar talanger från hela världen och vår mångfald är en styrka. Tillsammans får vi idéer att bli verklighet. Vår akademiska frihet och våra principer om öppenhet och transparens är grundläggande för kunskapsutveckling och demokrati. Vi är modiga, kreativa och ansvarstagande, drivna av att möjliggöra ett hållbart och jämställt samhälle.

Övergripande mål för perioden 2024–2028

Utbildning

KTH:s utbildning ska vara av högsta kvalitet och internationellt konkurrenskraftig.

Arbetsmiljö och studiemiljö

KTH:s arbetsmiljö och studiemiljö ska vara attraktiv, inkluderande och jämställd.

Forskning

KTH:s forskning ska vara internationellt ledande och ha stort genomslag.

Effektiv och hållbar resursanvändning

KTH:s arbetssätt ska vara effektiva, hållbara och framåtsyftande.

Effektiv och hållbar resursanvändning

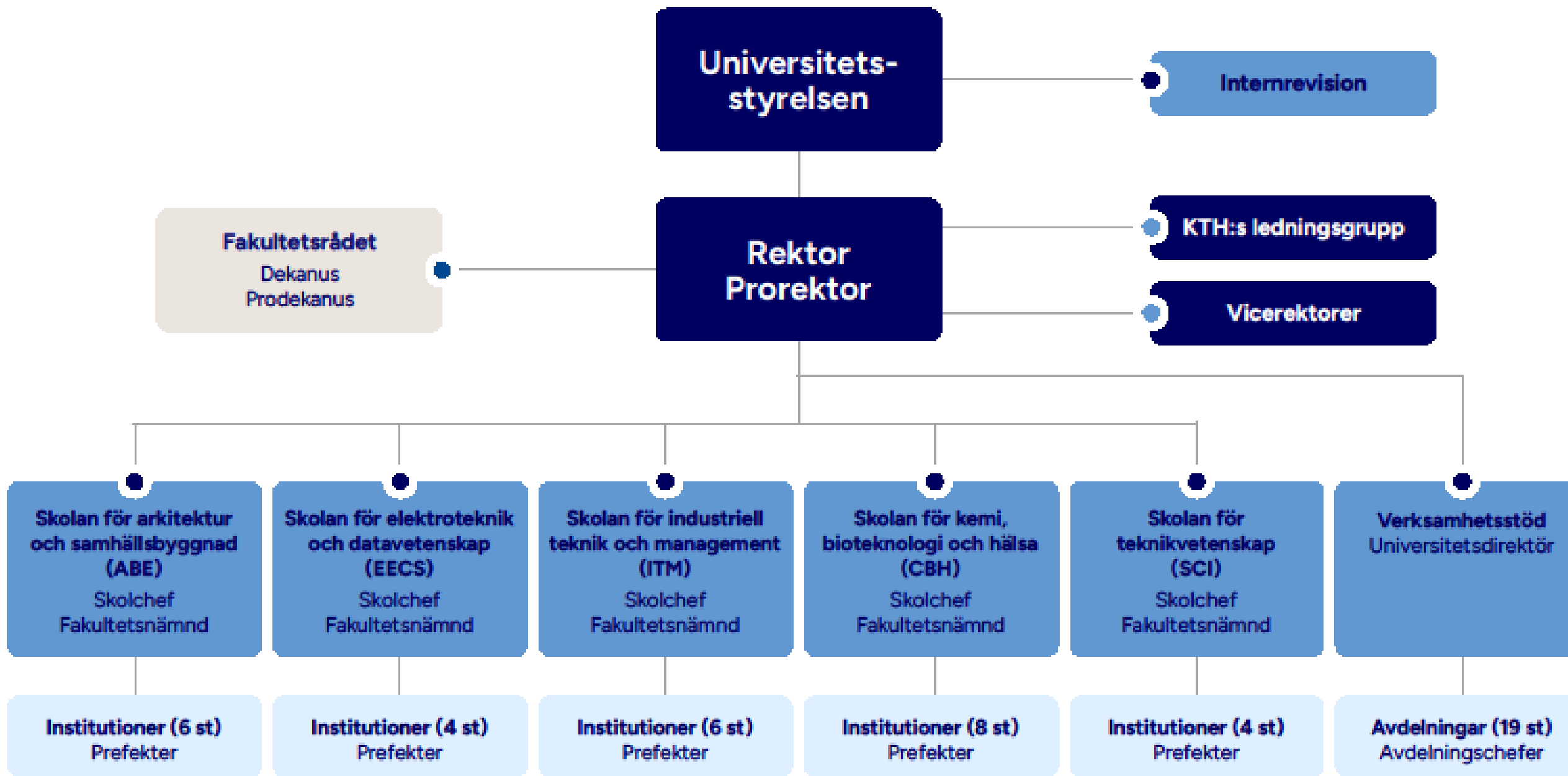
KTH:s arbetssätt ska vara effektiva, hållbara och framåtsyftande

KTH ska ha förmåga att göra prioriteringar och förändringar för att öka effektiviteten och kvaliteten i verksamheten. Vår ekonomi ska vara i balans och vi ska använda våra resurser på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Vi ska ha enkla och ändamålsenliga processer och **stödet för utbildning och forskning ska vara effektivt och verksamhetsnära**. Digitala lösningar ska förenkla administrationen och användas för att utveckla verksamheten. Vi ska ha en effektiv och långsiktig lokalplanering med klimatanpassade byggnader som är utformade efter verksamhetens behov och förutsättningar.

Vår organisation ska ha en tydlig ansvarsfördelning, effektiv beredning och snabba beslutsvägar. Kollegialitet, medarbetarskap och studentinflytande ska vara grundläggande för vårt utvecklingsarbete och vi ska ha ett ledarskap som främjar alla medarbetares delaktighet. En stark och framåtsyftande kvalitetskultur ska genomsyra arbetet med uppföljning och utveckling av verksamheten.

Verksamhetsstödet vid KTH

Verksamhetsstödet (VS) vid KTH

- Verksamhetsstödet består av 16 avdelningar + stödet vid SciLifeLab, OpenLab och Cybercampus
- Verksamhetsstödet består av 1 145 medarbetare

- Avdelningen för ABE:s verksamhetsstöd
- Avdelningen för CBH:s verksamhetsstöd
- Avdelningen för EECS verksamhetsstöd
- Avdelningen för ITM:s verksamhetsstöd
- Avdelningen för SCI:s verksamhetsstöd
- Kommunikationsavdelningen (COM)
- Utbildningsstöd (EDO)
- Ekonomiavdelningen (FO)
- Personalavdelningen (HR)
- KTH Innovation (INV)
- IT – IT-avdelningen (IT)
- KTH Biblioteket (KTHB)
- Ledningskansliet (MO)
- Fastighetsavdelningen (PD)
- Forskningsstöd (RSO)
- Säkerhetsavdelningen (SSD)
- *SciLifeLab administration*
- *OpenLab*
- *Cybercampus*

Reformagenda för verksamhetsstödet vid KTH

För perioden 2024–2028 är utgångspunkterna för prioritering av utvecklingsarbete inom verksamhetsstödet följsamhet till pågående utvecklingsinitiativ vid KTH inom utbildning och forskning, karriärsystemet, forsknings- och utbildningsmiljöerna på våra campus samt att stödja inriktningen mot en ekonomi i balans. Det handlar även om omhändertagande av tidigare prioriterad och påbörjad utveckling inom verksamhetsstödet sju stödområden. Det förra kan innebära omprioritering av det senare.

- På en övergripande nivå är reformagendan för verksamhetsstödet vid KTH att:
- Vidareutveckla VS olika verksamhetsstödsområden med fokus på att säkerställa ett behovsstyrt stöd som är tillgängligt och likvärdigt.
- Prioritera vidareutveckling av det verksamhetsnära stödet.
- Säkerställa ledningsstödet vid skolorna och utveckla modeller för institutionsnära samordnade team.
- Prioritera stödet till KTH:s övriga pågående utvecklingsprocesser.
- Effektivisera lokalnyttjande för VS i syfte att friställa lokaler och därmed kunna säga upp hela hyreskontrakt, alternativt lämna hela byggnader.
- Samordna bemanning inom och mellan de olika verksamhetsområdena och utveckla den strategiska kompetensförsörjningen.
- Skapa en ny transparent finansieringsmodell för VS.
- **Samordna och utföra de uppgifter som åligger KTH som statlig myndighet genom uppdrag, lagstiftning och andra regelverk på ett så effektivt sätt som möjligt.**
- Ta fram indikatorer för att följa verksamhetsstödet arbete med hållbarhet, hög kvalitet och kostnadseffektivitet.

KTH är utbildning och forskning men....

Globalisering

Marknad

Innovationer

Ansvars-
utkrävande

Impact

Effektivitet

Digitalisering

Autonomi

Programmet ett gemensamt och samordnat verksamhetsstöd vid KTH

Verksamhetsstödet s utveckling

Varför vi gör det här

En nyckel till ett konkurrenskraftigt KTH är att skapa förutsättningar för att KTH:s medarbetare ska kunna optimera sin insats i sina respektive roller som lärare, forskare eller verksamhetsstöd

Vad vi vill uppnå med vår utveckling

Att verksamhetsstödet bidrar till KTH:s konkurrenskraft genom att:

- bidra till kvalitet och frigöra resurser till utbildning och forskning,
- ha god utvecklingsförmåga,
- vara en attraktiv arbetsgivare

Hur gör vi det?

Genom att

- eliminera onödig efterfrågan
- minska dubbelarbete
- göra mera lika mellan skolorna
- identifiera samordningsvinster
- minska sårbarheten i beroendet till personer och funktioner
- sluta göra saker som inte ger tillräcklig verksamhetsnytta

Det här genomsyrar vårt arbete

Verksamhetsnytta

Nytta för mottagare av stödet

Hög kvalitet och kostnadseffektivitet

Leva upp till rättssäkerhet och myndighets-uppdraget

Verksamhetsnära

Stöd till mottagare är likvärdigt, upplevs tillgängligt och nära

Dialog för att förstå mottagarnas och verksamhetens behov

Ändamålsenligt utformat stöd

- Enhetligt med ökad digitalisering
- Situations-anpassat vid behov

Involvering och delaktighet

Alltid arbeta med involvering och delaktighet

Nyttja och vidareutveckla befintliga nätverk med studenter, lärare och forskare

Arbeta tillsammans mellan stöd-områden och i mellanrummen

Arbetsformer för förnyelse

God följsamhet till satta och ändrade förutsättningar

Genom samarbete forma ändamålsenlig arbetsdelning

Stegvist prövande för nya lösningar

Arbeta med ständigt lärande och förbättring

Ömsesidig respekt

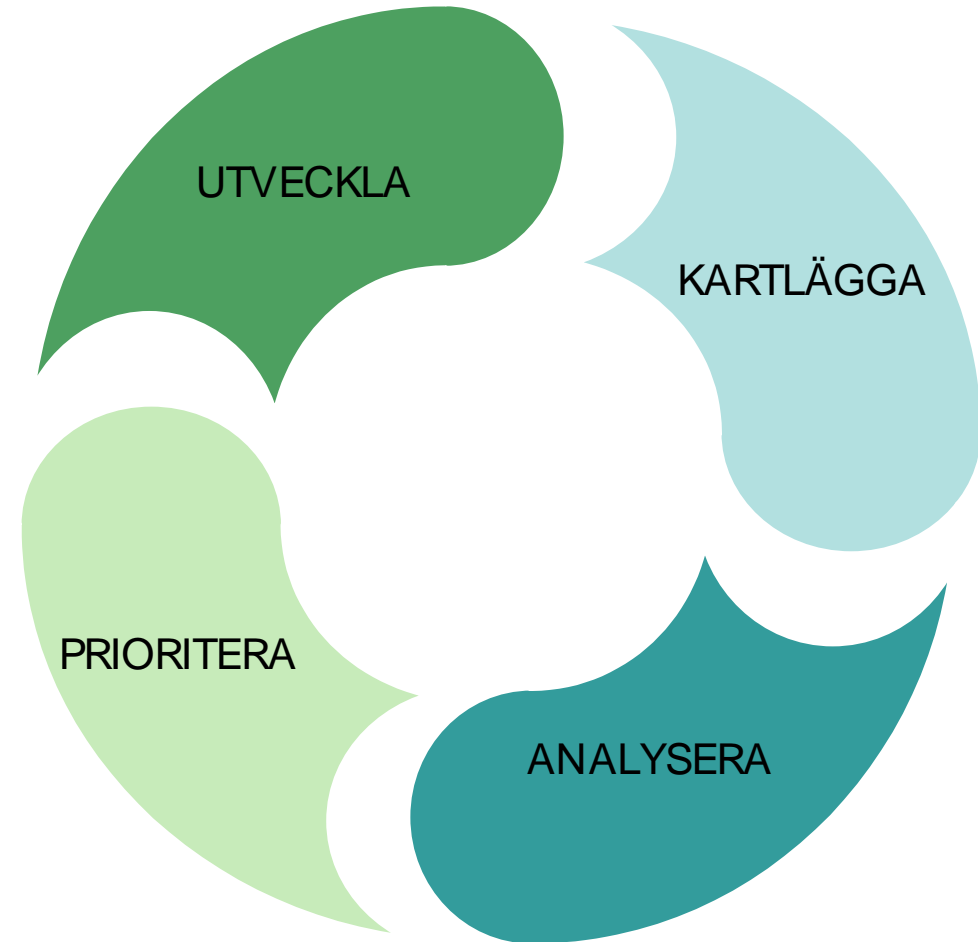
En trygg, tillitsfull och tillåtande arbetsmiljö genom:

- Förståelse för varandras uppdrag
- Nyfikenhet på varandras kunskap
- Tilltro till varandras förmågor

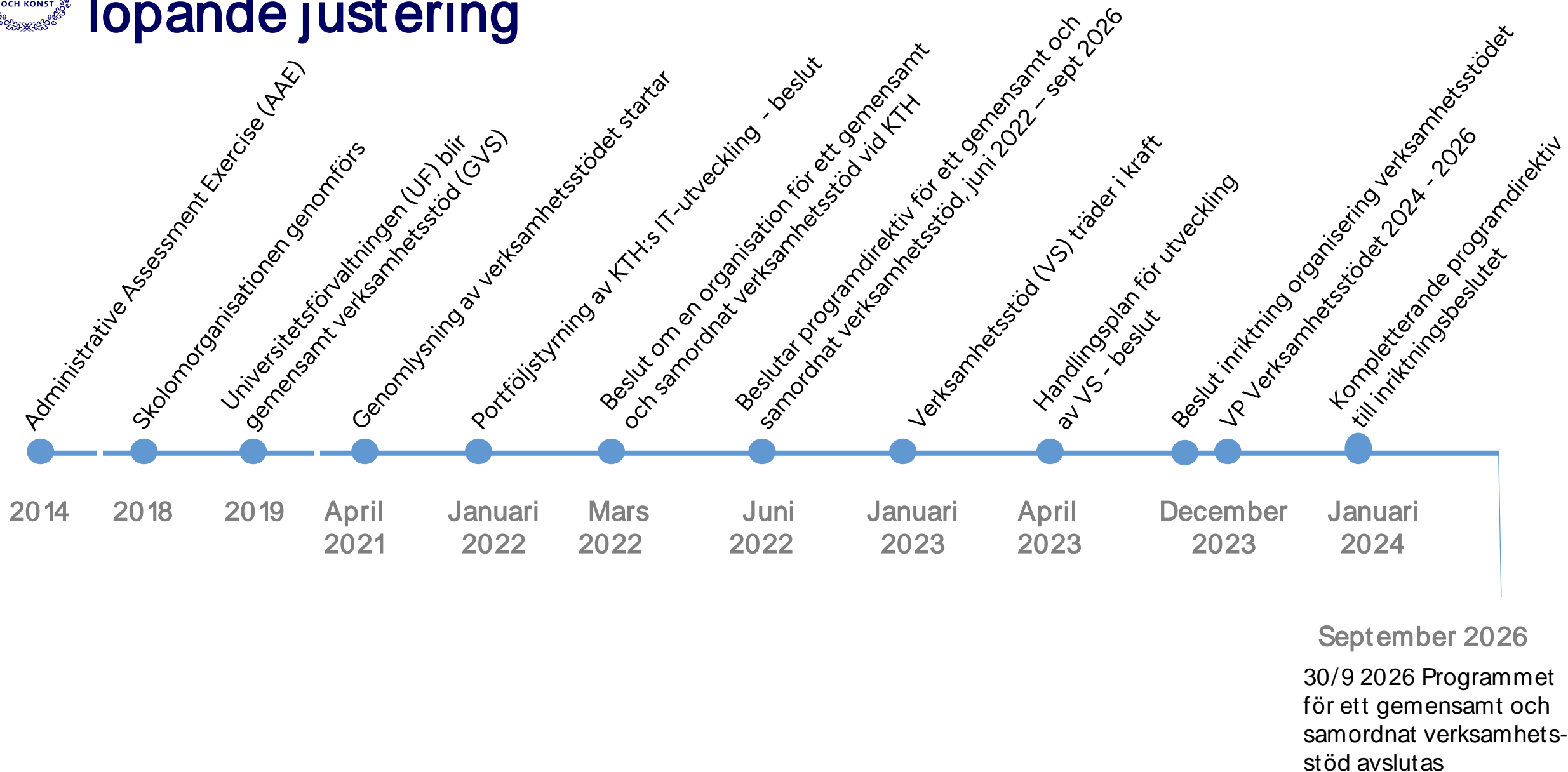
Utveckling inom stödområden

Utveckling som sker utifrån vår arbetsmodell är organiserat i:

- Utbildning
- Forskning och innovation
- HR
- Ekonomi
- Infrastruktur
- Kommunikation
- Ledningsstöd

Utveckling av verksamhetsstödet – uthållighet och löpande justering

Allt för högre utbildning och forskning

- Väsentligen frigöra tid för utbildning och forskning
- En god intern ansvarsfördelning – alla bidrar med sina delar
- Regelefterlevnad viktigast när det gäller myndighetsutövning mot student och arbetsrätt för medarbetare samt att ge forskningen så goda villkor som möjligt
- Smart och effektiv hantering av övriga krav som kommer av att de flesta lärosäten är statliga lärosäten
- Ge stöd till lärosätet att planera mera proaktivt
- Jobba tålmodigt och uthålligt
- Allt är på något sätt ekonomi och resurser

Sunda finanser och sund administration är den bästa huvudkudden!